

Dato 03.11.09
Initialer tbc

Høring over forslag til lov om ændring af danskuddannelserne til voksne udlændinge m.fl.

Uddannelsesforbundet har modtaget høring over forslag til lov om ændring af lov om danskuddannelserne til voksne udlændinge m.fl.

Forbundet har følgende bemærkninger:

Indledning

Uddannelsesforbundet har været repræsenteret i arbejdsgruppen, som har fremkommet med anbefalinger til ændring af loven. Kommissoriet for arbejdsgruppen var, at anbefalingerne skulle være udgiftsneutrale. De foreslåede anbefalingerne er derfor "de muliges kunst" - set fra vores side er de utilstrækkelige, men det man kunne opnå inden for udgiftsrammen.

For uddannelsesforbundet er den vigtigste anbefaling forslaget om at indføre et klippekort, således at 3-års grænsen udvides til 5 år. Forslaget er en smule fordyrende, men sammenholdt med de andre anbefalinger kan forslaget holdes inden for en udgiftsneutral ramme.

Da finanslovsforslaget for 2010 blev præsenteret, konstaterede vi til vores store overraskelse, at kommissoriets forudsætning om udgiftsneutrale anbefalinger til ændring af danskuddannelsesloven var blevet ændret til endog meget store besparelser på danskuddannelserne - op til 74,8 millioner i 2012 og 2013. Derudover blev vores overraskelse vendt til bestyrtelse, da vi kunne konstatere, at forslag til ændring af lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. ikke indeholdt det vigtigste forslag, nemlig indførelse af et klippekort.

Uddannelsesforbundet vil hermed udtrykke misbilligelse over ,at arbejdsgruppens anbefalinger i lovforslaget er blevet anvendt selektivt til besparelser.

Bemærkninger til de enkelte punkter i lovudkastet

Punkt 1. Uddannelsesforbundet kan ikke støtte denne justering. Se under pkt. 3.

Punkt 2. Uddannelsesforbundet støtter dette forslag, for så vidt det drejer sig om grænsependleres udvidede ret til at benytte sig af danskuddannelse. Det bør dog klart fremgå, hvad hensigten er med ministerbemyndigelsen.

Punkt 3. Uddannelsesforbundet ser ingen grund til at forringe tilbuddet for au-pairpersoner. De har kun opholdtilladelsen i 18 måneder, så hvis de er i stand til at tage flere moduler end 2 i den tid, skal de have mulighed for det. Stk. 2. finder vi ligeledes er en unødvendig begrænsning, da det er en relativ lille gruppe af unge. De forventede besparelser på 32 millioner i 2011 og 12 tror vi ikke på. Og slet ikke, hvis man indregner de forøgede administrationsudgifter ved forslaget.

Punkt 4. Uddannelsesforbundet har ingen bemærkninger til dette forslag,. Det er en konsekvens af pkt. 9, som vi ikke støtter. Vi finder det dog rigtigt at fortsætte fritvalgsordningen for selvforsørgende.

Punkt 5. Uddannelsesforbundet støtter forslaget.

Punkt 6. Uddannelsesforbundet støtter forslaget.

Punkt 7. Uddannelsesforbundet støtter forslaget. Det vil være hensigtsmæssigt med en præcisering af, hvordan tilsynet skal foregå. Mange kommuner har kun ført økonomisk tilsyn og ikke pædagogisk. Vi går ud fra ministerens retningslinjer for tilsyn vil medføre større pædagogisk bevågenhed.

Punkt 8. Uddannelsesforbundet støtter forslaget. Det har medført meget "rod", at kommuner - uden om kursisternes bopælskommune -kan etablere undervisning, uden i øvrigt at have nogen forpligtelser for kursisterne i den pågældende kommune.

Punkt 9. Uddannelsesforbundet støtter ikke forslaget. Som det er nu, ser økonomien nogenlunde ud for udbyderne af danskundervisning. Men i virkeligheden er den det ikke. Når de afsatte midler til undervisningen ikke er tilstrækkelige, så har udbyderne normalt kun to steder at justere økonomien: 1) Færre timer til den enkelte kursist, og 2) flere kursister i forløbene. Udbyderne har gjort begge dele. Det ugentlige timetal for kursister i dagundervisningen er faldet fra 18 til 15. Samtidig er ministeriets tidligere anbefalinger vedrørende holdstørrelser på henholdsvis 8, 10 og 12 eksploderet flere steder. Det er ikke ualmindeligt at se holdstørrelser på 14 – 16, selv på danskuddannelse 1. Det siger sig selv, at kursister, der har brug for intensiv, individualiseret undervisning ved fx langsom progression, har det vanskeligt med de holdstørrelser.

Holdstørrelserne ville være endnu større, hvis

- andelen af hurtige danskuddannelse 3-kursister var mindre,
- der ikke var så meget aftenundervisning, hvor kursisterne har få timer og korte forløb
- kursister, som kommunen har betalt for, forlader undervisningen før modulets afslutning, og dermed giver den luft i økonomien, som er med til at gøre holdene en smule mindre.

Forslaget om at dele taksten pr. modul i en start- og sluttakst giver ikke udbyderne den sidste mulighed. Vi forudser derfor endnu større holdstørrelse med forringet udbytte og længere indlæringshastighed til følge. Lovforslaget vil derfor ikke, som angivet, effektivisere undervisningen, men derimod forringe den.

For tiden er modultaksternes størrelse på finansloven, dog kun som vejledende. Da danskuddannelserne mange steder udliciteres, er der tendens til i udbudsrunderne, at eventuelt kommende udbydere går under taksterne for at sikre sig undervisningen. Herved bliver de ovenfor anførte tendenser vedrørende holdstørrelser og timetal yderlig forstærket. Alligevel har modultaksterne en vis adfærdsregulerende funktion. Uddannelsesforbundet foreslår derfor, at ministeriet vejleder kommunerne om, hvilke modultakster de forskellige danskuddannelser og moduler bør have.

Punkt 10. Uddannelsesforbundet støtter forslaget. Vi mener dog, at man skal være meget opmærksomme på, om den enkelte udlænding indplaceres rigtigt og tilbydes den uddannelse, han/hun har brug for. Er der en formodning om, at opholdet i Danmark strækker sig over længere tid, bør den enkelte fra begyndelsen blive indplaceret på en danskuddannelse. Historien viser, at udlændingene meget ofte bliver boende her, uanset at deres hensigt var at vende tilbage til hjemlandet hurtigt

Stk. 2. finder vi ligeledes er unødvendigt begrænsende for de få unge, det handler om Uddannelsesforbundet mener, at forslaget er unødigt forringende med unødigt bureaukrati til følge, og det vil kun have konsekvenser for få. De forventede besparelser på 32 mill. i 2011 og 12 tror vi ikke på. Og slet ikke, hvis man indregner de forøgede administrationsudgifter ved forslaget.

Øvrige bemærkninger

Anbefalingerne 11, 12 og 13 i arbejdsgruppens rapport er ikke medtaget i lovændringen. Uddannelsesforbundet går ud fra, at der følges op på anbefalingerne via cirkulæreændringer.

Anbefalinger fra arbejdsgruppen som mangler i lovforslaget

Uddybning af argumentationen for indføre et klippekort, således at 3-års grænsen udvides til 5 år:

Der er – som Rambøll management og andre evalueringer fremhæver – flere elementer i den nuværende lov, som bør ændres, hvis danskuddannelserne skal have den tilstræbte effekt, nemlig at gøre udlændingen hurtigt i stand til at få arbejde og begå sig som medborger i Danmark. Vi vil her begrænse os til to elementer, nemlig 3-års regel og Danskuddannelse 1.

Rigtig mange kursister kan bestå danskprøverne efter 3 års uddannelse eller mindre. Men kursister, som er i fuldtidsarbejde, og derfor ikke kan følge danskuddannelsen med et ret stort timetal, kommer i klemme. De er henvist til normalt 6 timers ugentlig aftenundervisning. Det er ikke tilstrækkeligt for fuldt ud at sætte sig ind i arbejdsmarkedsforhold og/eller at kunne deltage i virksomhedernes kompetenceudvikling. Nok er der mange, der består den afsluttende prøve, men det er ikke tilstrækkeligt, hvad flere undersøgelser jo også viser. Desuden har 3-års begrænsningen den kedelige sideeffekt, at mange kursister, som har uddannelsesmæssige forudsætninger til at bestå Prøve i Dansk 3, men som på grund af langsom progression ikke skønnes at kunne tage denne inden for 3 år, indplaceres på Danskuddannelse 2 – hvor mulighederne for at bestå inden for en 3-årig periode er til stede. Herved sker der et kvalifikationstab, således at det danske samfund ikke i tilstrækkelig grad får udbytte af den enkelte udlændings medbragte kvalifikationer, idet man ikke kan indplaceres i job eller uddannelse som ækvivalerer forudsætningerne. Det samme sker på Danskuddannelse 2 – her indplaceres udlændinge med tilstrækkelige kvalifikationer til denne uddannelse i stedet på Danskuddannelse 1, men ikke hurtig progression nok – med samme kvalifikationstab til følge. Desuden giver denne lavere indplacering en skæv statistik, således at succesraten for beståelse på danskuddannelse 1 og 2 bliver kunstig høj.

Ved at afskære kursister med fuldtidsarbejde fra det tilstrækkelige timetal saver regeringen den gren over de sidder på – der er – og bliver, ud fra den demografiske udvikling – stort behov for en veluddannet arbejdskraft, samt en arbejdskraft der har forudsætninger og muligheder for at kvalificere sig yderligere.

Det er ikke blot kursister i arbejde, 3-års reglen er et problem for. Især kursister fra 3.lande har brug for en bred og grundig indføring både i det danske sprog og i det danske samfund. Uddannelsesforbundet har den holdning at mennesker skal have mulighed for at tage en uddannelse, der reelt giver dem et fortsat forsørgelsesgrundlag. Der er bestemt ingen naturlov, der siger at man kan lære et fremmedsprog på 3 år. Især for sproggrupper og etniske grupper, der ligger fjernt fra dansk er 3 år meget kort tid. En indførelse af et klippekort over 5 år er ikke tilstrækkeligt, men et godt skridt på vejen.

Den helt store taber i 3-årsbegrænsningen er kursister på Danskuddannelse 1. Disse kursister har enten meget begrænsede eller ingen skoleforudsætninger, eller de er på grund af det ene eller andet, fx

traumatisering, meget langsomme indlærere. En del af disse kursister skal gives et tilbud ved siden af danskuddannelsen, således at de har bedre mulighed for at følge denne. Mange kan ikke, med det nuværende tilbud, komme længere end midt i uddannelsen, så bliver det simpelthen for svært – og der skal supplerende tilbud til. Andre bliver efterhånden så uddannelsesvante at de kan bestå den afsluttende prøve i Dansk 1, og er klar til at komme videre. De har gode chancer for at bestå Prøve i Dansk 1, om end deres progression for nogle vedkommende vil være langsom. En udvidelse af 3-års retten for disse kursisters vedkommende vil end ikke være tilstrækkelig. De har brug for at kunne tage danskuddannelse 2, uanset at der kan gå lidt over 5 år. Som det er nu, gives de dårligst uddannede de ringeste muligheder. Det harmonerer ikke med Uddannelsesforbundets holdning om at folk med størst behov, skal gives det bedste tilbud. Det er sådan at Prøve i Dansk 1 ikke giver nogen som helst muligheder for at fortsætte i uddannelsessystemet. Og da man heller ikke har de fornødne danskundskaber til at deltage i virksomhedernes kompetenceudvikling, vil det være meget vanskeligt for de pågældende at fastholde deres tilknytning til arbejdsmarkedet.

Uddannelsesforbundet har sammen med samtlige øvrige deltager i arbejdsgruppen anbefalet at den 3-årige begrænsning i tilbuddet erstattes af et klippekort over 5 år. Det er derfor med stor utilfredshed at vi kan konstatere at denne anbefaling ikke er med i lovforslaget.

Uddannelsesforbundet har endvidere peget på det store behov for fortsat uddannelsestilbud til kursister på Danskuddannelse 1. Vi har derfor anbefalet at disse kursister kan fortsætte på Danskuddannelse 2, hvis de har de fornødne forudsætninger. Det er derfor med stor beklagelse at vi kan konstatere at denne anbefaling ikke er med i lovforslaget. Og det betyder regeringen lader de dårligst uddannede i stikken.

Desuden har Uddannelsesforbundet anbefalet, at der gives muligheder for at få genopfrisket sine danskundskaber, også efter endt danskuddannelse. Rigtig mange udlændinge falder fra både fra virksomhedernes kompetenceudvikling eller efteruddannelse og på påbegyndte uddannelser. En mulighed for – hos kompetente sprogcentre og lærere – at få et tilbud, rettet mod den fremtidige uddannelses- eller arbejdsmarkedsindplacering – ville være med til at gøre uddannelsesforløbene hurtigere og mere smidig eller arbejdsmarkedstilknytningen mere permanent. De sproglige krav og behov opleves oftest først, når man står i situationen, hvor de skal anvendes. Det er derfor med stor beklagelse at vi kan konstatere at heller ikke denne anbefaling er med i lovforslaget.

Vejledning

Tidligere har sprogcentrenes vejledt kursisterne både i forhold til gennemførelse og deres videre uddannelses- og erhvervsvalg. Dette var særdeles værdifuldt for kursistgruppen, da de har specielle

vejledningsbehov, som blandt andet udspringer af sproglige barrierer, som vejlederne på sprogcentrene har særlige forudsætninger og kompetencer for at håndtere. Vi havde gerne set, at vejledning var indeholdt i lovforslaget.

Afslutning

Under bemærkninger til lovforslaget, pkt. 2. Lovforslagets baggrund, står der, at regeringen i april 2008 har nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse af blandt andet "repræsentanter for sprogskolerne". Vi finder denne betegnelse misvisende. Udvalgets repræsentant kommer fra Uddannelsesforbundet, der er en fagforening, som blandt andet organiserer lærere i dansk som andet sprog.

Med venlig hilsen

Hanne Pontoppidan

Formand for Uddannelsesforbundet